

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

САЛЕНКО АНДРІЙ СЕРГІЙОВИЧ

УДК 330.342.24-028.79

**ФОРМУВАННЯ НАПРЯМІВ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ
ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОГО КОРПОРАТИВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Запоріжжя – 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Класичному приватному університеті, м. Запоріжжя.

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор
САЗОНЕЦЬ Ігор Леонідович,
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»,
професор кафедри економіки та менеджменту
туристичної діяльності.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
ЛПІЧ Любов Григорівна,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, м. Луцьк,
професор кафедри підприємництва та маркетингу;

доктор економічних наук, професор
ДЄЄВА Наталія Едуардівна,
Київський національний
торгівельно-економічний університет, м. Київ,
професор кафедри менеджменту.

Захист дисертації відбудеться «20» листопада 2020 р. о 14⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 17.127.01 у Класичному приватному університеті за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 124.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Класичного приватного університету за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 114.

Автореферат розісланий «17» жовтня 2020 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. І. Трохимець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Розвиток підприємницьких структур у нашій країні зумовлений новою якістю процесів формування постіндустріального суспільства. Незважаючи на складну суспільно-економічну й політичну ситуацію в країні, окремі галузі високотехнологічного виробництва та послуг є пріоритетними. Стрімко розвиваються космічна галузь, ІТ-бізнес, літакобудування, технології, що пов'язані з енергетикою, хімічна промисловість, органічне виробництво сільськогосподарської продукції.

Загалом стан економіки, освіти, науки та високих технологій в Україні не надає змоги говорити про її належність до країн постіндустріальної економіки, водночас високий потенціал окремих галузей та освітньо-науковий потенціал дають підстави віднести її до країн постіндустріального переходу.

Однією з визначальних характеристик розвитку високотехнологічного підприємництва є його лібералізація, що традиційно в цій сфері виявляється шляхом стимулювання підприємницької ініціативи на рівні законодавчих актів до застосування різних фінансових механізмів господарювання, механізмів сумлінної конкуренції, співпраці з іноземними партнерами та виходу на світові ринки тощо. У сфері високотехнологічного підприємництва лібералізація виявляється в додаткових аспектах, які зумовлені необхідністю більш повної реалізації творчого потенціалу працівників, надання їм можливостей для наукових досліджень. Саме це приводить до появи нових форм роботи в ІТ-корпораціях, які відрізняються можливістю віддаленого доступу до робочого місця й менеджменту корпорацій працювати ненормований робочий час, вводити практику home-office, суміщувати роботу в компаніях та університетах, наукових установах.

Питання розвитку підприємництва в Україні досліджено в працях таких учених, як: Л. І. Безтелесна, Т. В. Гринько, О. В. Коваленко, М. В. Мальчик, Н. О. Мамонтова, Н. Г. Метеленко, І. І. Павленко, С. Е. Сардак, В. І. Саричев, К. С. Салига, Н. М. Шмиголь. Вони детально проаналізували сутність та основні напрями розвитку підприємництва в нашій країні, трансформацію його видів, маркетингові стратегії підприємницьких структур, соціальне забезпечення працівників та функціонування соціальної системи країни в цілому.

Сферу високотехнологічного підприємництва розглядали такі вчені-економісти, як: В. І. Білозубенко, З. В. Валіулліна, О. І. Даций, О. К. Єлісеєва, Н. П. Мешко, О. В. Покатаєва, М. В. Поляков, О. М. Сазонець, О. І. Трохимець, І. Г. Ханін. Вони запропонували шляхи інноваційного розвитку економіки України, інтеграції економіки знань у практичну економічну діяльність, застосування інформаційних технологій, інтеграції інноваційної моделі розвитку країни в світову інноваційну систему.

Разом з тим, потребують уваги науковців тенденції та перспективи розвитку безпосередньо високотехнологічних структур, трансформація їх форм, нові методи управління високотехнологічними корпоративними структурами, механізм взаємодії підприємницьких структур і наукових установ недостатньо. Усе це зумовило вибір теми дисертації, її мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи Класичного приватного університету «Формування механізмів стабілізації функціонування промислових підприємств на засадах антикризового управління» (номер державної реєстрації 0116U000799), де автором розроблено рекомендації щодо зростання високотехнологічного підприємництва на прикладі корпорацій ІТ-сектору економіки.

Мета і задачі дослідження. *Мета дослідження* полягає в розробці науково-теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо системи лібералізації діяльності у сфері високотехнологічного підприємництва.

Для реалізації цієї мети поставлено такі *завдання*:

- дослідити теоретичні основи інституційного забезпечення лібералізації економіки та підприємницької діяльності;
- визначити основи державного регулювання та підтримки лібералізації підприємницької діяльності;
- розкрити сутність та напрями трансформації підприємницької діяльності в корпоративну високотехнологічну форму;
- зробити порівняльний аналіз науково-методичних підходів до розвитку підприємництва та визначення високих технологій;
- провести аналіз організаційно-економічних чинників лібералізації високотехнологічного підприємництва;
- дослідити головні проблеми розвитку високотехнологічного підприємництва та його лібералізації в Україні;
- визначити напрями розвитку високотехнологічного підприємництва на основі впровадження Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 р.;
- надати рекомендації щодо формування нових підходів до менеджменту в управлінських структурах високотехнологічного бізнесу;
- виявити тенденції розвитку високотехнологічних підприємницьких структур сфери ІТ-технологій на основі вільного доступу в інформаційні мережі.

Об'єктом дослідження є процес лібералізації системи високотехнологічного корпоративного підприємництва в Україні.

Предметом дослідження є основні тенденції та форми здійснення лібералізації високотехнологічного корпоративного підприємництва.

Методи дослідження. Методологічна основа дослідження побудована на теоріях, концепціях та моделях лібералізації економічних систем, організації підприємницької діяльності, законах діалектичної логіки, що викладені в працях провідних зарубіжних та вітчизняних учених, які розкривають особливості організації сфери високих технологій під впливом міжнародних і глобалізаційних процесів.

У ході дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи й підходи, а саме: *наукового узагальнення* – для теоретичного узагальнення основ лібералізації підприємницької діяльності; *комплексного економічного та статистичного аналізу* – для порівняння показників розвитку нових форм підприємницької діяльності у секторі високих технологій; *системний підхід* – для систематизації основних світових стандартів галузей економіки як високотехнологічних; *класифікаційно-аналітичний метод* – для проведення

класифікації підприємницької діяльності; *методи статистичної обробки інформації, метод парного та множинного кореляційно-регресійного аналізу* – для виявлення тенденцій розвитку високотехнологічних підприємницьких структур сфери ІТ-технологій на основі вільного доступу в інформаційні мережі) тощо.

Інформаційну основу дослідження становлять Конституція України, закони України, укази Президента України, нормативні документи органів виконавчої влади України щодо вдосконалення підприємницької діяльності, офіційні дані Державної служби статистики України, ЄС, ОЕСР, Світового банку, інших міжнародних організацій та установ, результати власних досліджень автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методологічному вдосконаленні, методичному обґрунтуванні та практичному вирішенні завдання лібералізації високотехнологічного підприємництва. Найважливішими результатами, які розкривають новизну роботи, є такі:

удосконалено:

– науково-методичні підходи до класифікації підприємництва на основі порівняльної характеристики традиційного, корпоративного та високотехнологічного підприємництва, що надало змогу визначити сучасний розвиток економічної системи України як постіндустріальний перехід;

– методи наукової інтерпретації високотехнологічних галузей відповідно до підходів різних науковців та міжнародних організацій, які, на відміну від існуючих, надали змогу виявити, що перелік високих технологій постійно змінюється у зв'язку з появою нових сфер економіки, нових видів товарів та послуг і змінами в наукомісткості окремих товарів та послуг;

– класифікацію чинників високотехнологічного корпоративного підприємництва, до яких, на відміну від існуючих, віднесено традиційні важелі ринкової економіки, засоби державного регулювання економіки, інтернаціоналізацію економічного життя, комерціалізацію науки й освіти, нові організаційно-правові форми співпраці університетів і підприємницьких структур, що надало змогу запропонувати ефективні організаційні механізми розвитку високотехнологічного підприємництва;

– практичний інструментарій розвитку високотехнологічного корпоративного підприємництва на основі критичного аналізу Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 р., яку, на відміну від існуючих підходів, ідентифіковано порівняно зі стратегічними компонентами в ієрархії управлінських пріоритетів сучасних високотехнологічних компаній;

набули подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат економічної науки шляхом уточнення дефініції поняття «лібералізація підприємницької діяльності» як процесу розширення свободи економічної діяльності всіх суб'єктів господарювання будь-якої форми власності, зняття або зменшення політичних, юридичних і адміністративних обмежень приватної ініціативи в межах створених державою інституційних умов, що надає змогу розширити наукові можливості дослідження цієї наукової категорії;

– наукові підходи до розвитку процесу підтримки лібералізації підприємницької діяльності, які, на відміну від існуючих, базуються на виявленні передумов створення інституційних основ державної підтримки лібералізації підприємницької діяльності, що надає змогу впорядкувати діяльність органів державної влади в цьому процесі;

– наукові положення щодо аналізу та виявлення напрямів розвитку високотехнологічного підприємництва, які сформульовано на основі стандартизованого інтерв'ю, у ході якого визначено, що перспективи розвитку високотехнологічного бізнесу в Україні пов'язані більшою мірою або з модернізацією системи управління та функціонуванням старих державних високотехнологічних підприємств, у яких уже досягнуто відповідний рівень концентрації кадрів та технологій, або зі створенням принципово нових високотехнологічних підприємницьких структур, особливо у сфері ІТ-технологій;

– визначення потенціалу розвитку високотехнологічних підприємницьких структур сфери ІТ-технологій в Україні на основі розрахунку кореляційних залежностей між кількістю суб'єктів господарювання у сфері інформації та телекомунікації й такими змінними, як рухомий (мобільний) зв'язок, супутниковий зв'язок, інтернет-послуги в Україні, що доводить пріоритетність розвитку інформатизації як основи високотехнологічного розвитку.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретико-методичні положення, висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи можуть бути використані на державному, регіональному рівнях і рівні окремих компаній та установ.

Основні результати дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних механізмів, заходів і пропозицій та використано в практиці державного регулювання.

Практичні рекомендації, які стосуються вдосконалення механізму регулювання високотехнологічного підприємництва, використано в практичній діяльності Головного управління державної податкової служби України у м. Києві (довідка № 11338/9/26-15-42-01-26 від 06.12.2019). Результати дослідження впливу системи державного регулювання високотехнологічного підприємництва на бізнес-процеси корпорації запроваджено в практичну діяльність ТОВ «Нова сталь» (довідка № 27-09-12/6 від 09.12.2019). У практичну діяльність УА ТОВ «Євромікс» ІІ запроваджено узагальнення теоретичних засад управління високотехнологічними підприємствами. Розробки щодо визначення проблем розвитку високотехнологічного підприємництва та його лібералізації в Україні застосовують управлінські підрозділи компанії під час визначення пріоритетів розвитку й стратегії просування високотехнологічної продукції на ринках, запровадження інвестиційних програм (довідка № 2537/13/0912 від 09.12.2019). Окремі теоретичні узагальнення та результати досліджень ефективності діяльності інжинірингових шкіл запроваджено в практичну діяльність ГО «АСОЦІАЦІЯ НООСФЕРА» (довідка № 50-03-17 від 24.09.2019).

Результати дисертації використовують у навчальному процесі Класичного приватного університету під час викладання дисциплін «Економіка підприємства», «Інноваційний розвиток підприємства», «Економічна ефективність інноваційних процесів» (довідка № 25/19 від 25.11.2019).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлено наукові ідеї автора. Основні положення, висновки та пропозиції розроблені автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертаційній роботі використано лише ті ідеї й положення, що належать автору. Особистий внесок здобувача в праці, опубліковані у співавторстві, конкретизовано в списку публікацій.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні й прикладні результати дослідження доповідалися й отримали схвалення на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях і семінарах: «Децентралізація влади, проведення реформ в Україні. Сучасний стан проблеми підготовки кадрів для об'єднаних територіальних громад» (м. Рівне, 2018 р.); «Теорія і практика менеджменту безпеки» (м. Луцьк, 2019 р.); «Інноваційні технології в освіті» (м. Івано-Франківськ, 2019 р.); «Університет і школа: перспективи співпраці» (м. Рівне, 2019 р.); «Економіка і менеджмент 2019: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку» (м. Дніпро, 2019 р.); «Сучасні тенденції розвитку лінгвістики та лінгводидактики» (м. Рівне, 2019 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 16 наукових праць, з них: 1 – монографія у співавторстві, 5 – статті в наукових фахових виданнях, 1 – стаття в іноземному виданні, 3 – статті в інших виданнях, матеріали конференцій – 6. Загальний обсяг – 19,13 д. а., з яких особисто автору належать 11,8 д. а.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, чотирьох додатків. Загальний обсяг роботи становить 220 сторінок. Робота містить 28 таблиць, 22 рисунки. Список використаних джерел включає 161 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації; зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами; сформульовано мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження; визначено методи дослідження; вказано наукову новизну й практичне значення одержаних результатів, особистий внесок; наведено дані щодо апробації результатів дослідження та публікації.

У **першому розділі** – *«Теоретичні основи лібералізації підприємницької діяльності та її вплив на формування системи високотехнологічного підприємництва»* – розкрито теоретичні основи інституційного забезпечення лібералізації економіки й підприємницької діяльності, основи державного регулювання та підтримки лібералізації підприємницької діяльності, сутність і трансформацію підприємницької діяльності в корпоративну високотехнологічну школу.

Якщо розглядати вплив теоретичних розробок на практичні шляхи запровадження лібералізованого механізму управління економікою в нашій країні, необхідно виокремити значний вплив зовнішнього середовища на цей процес. Україна як держава обрала за зразок європейські підходи до побудови основ економічної системи й планомірно реалізує конкретні заходи для досягнення цієї мети. У свою чергу, міжнародні інституції, насамперед європейські, відзначають певні вагомні здобутки нашої держави в цьому напрямі шляхом прийняття важливих нормотворчих актів, угод, проєктів. На практиці це приводить до посилення впливу економічної інтеграції на економіку України та розвиток підприємницьких структур (рис. 1).

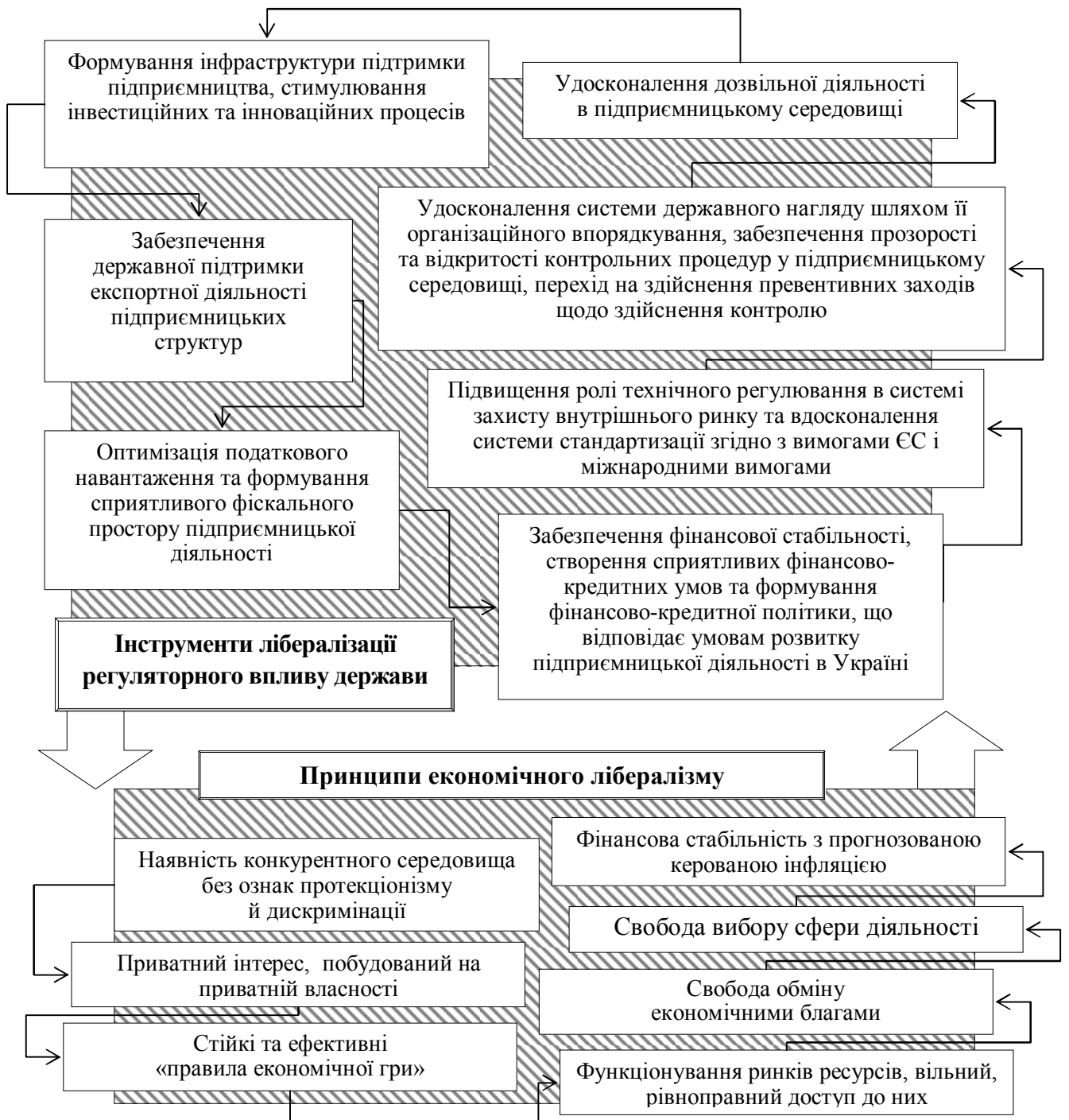

Рис. 1. Принципи економічного лібералізму та інструменти регуляторного впливу

Найбільш потужним інтеграційним угрупованням світу, яке має вплив на процеси лібералізації економіки України, є ЄС. Так, 21.03.2014 було підписано Угоду про асоціацію України та ЄС; 16.09.2014 Європарламент та Верховна Рада України синхронно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. Підписана між Україною та ЄС Угода про Асоціацію є найбільш великою за впливом міжнародною Угодою, яка будь-коли була укладена Україною. Водночас і для ЄС ця Угода мала важливе значення.

Можна побачити численні переваги підписаної Угоди для вирішення поточних економічних питань, які переважають недоліки. Головною ж перевагою асоціації з ЄС є створення європейського лібералізованого простору підприємницької

діяльності на території України. Зокрема, під час узгодження основних положень Угоди вирішували питання щодо гармонізації законодавства у сфері доступу товарів на національні ринки, засобів захисту торгівлі, технічних бар'єрів у торгівлі, санітарних та фітосанітарних зон. Безпосередньо у сфері лібералізації підприємницької діяльності було врегульовано процедури щодо митних питань і спрощення правил торгівлі, державних закупівель, інтелектуальної власності, конкуренції, торговельних відносин в енергетичній сфері, прозорості, торгівлі та сталого розвитку, урегулювання спорів, механізмів посередництва.

Спираючись на теоретичні дослідження підприємницької діяльності, визначено основні характеристики різних видів підприємництва (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика традиційного, корпоративного та високотехнологічного підприємництва

Показник	Традиційне підприємництво	Корпоративне підприємництво	Високотехнологічне підприємництво
Цілі функціонування з позиції споживача	Задоволення традиційних та суспільних потреб	Задоволення традиційних, корпоративних і суспільних потреб	Задоволення нових суспільних потреб
Цілі функціонування з позиції підприємців	Отримання прибутку від продажу традиційної корисності	Отримання прибутку від продажу традиційної корисності та соціальна відповідальність	Отримання прибутку від продажу високотехнологічних товарів та послуг
Роль природних ресурсів у підприємницькій діяльності	Розгляд, насамперед, факторів виробництва	Діяльність на принципах КСВ	Діяльність на принципах КСВ
Основні переваги	Спрямованість на максимальну віддачу ресурсів при використанні традиційних прийомів господарювання для підвищення рентабельності діяльності організації та оновлення номенклатури послуг	Ефективне управління інтересами сторін; максимальна віддача ресурсів при використанні традиційних прийомів господарювання для підвищення рентабельності діяльності організації та оновлення номенклатури послуг	Міжнародна інтеграція; інвестиції в інтелект; стимулювання системи освіти; додаткова додана вартість; інтелектуальна рента; високий рівень оплати праці; незначна ресурсоемісність

Основними передумовами створення інституційних основ державної підтримки лібералізації підприємницької діяльності в нашій країні є такі:

– зростання економіки на основі активізації підприємницької активності та використання дієвих механізмів для перетворення цієї активності й соціальних очікувань суб'єктів підприємницької діяльності на підприємницькі структури, що ефективно працюють;

– формування на основі сучасних методологічних підходів та ґрунтовного теоретичного дослідження дієвої системи державного регулювання розвитку й лібералізації підприємницької діяльності;

– формування системи розвитку та лібералізації підприємницької діяльності, яка ґрунтується та елементах глобального, інституційного, державного регулювання;

– використання різних форм державної підтримки малого підприємництва, які можна класифікувати за характером впливу держави на діяльність малих підприємств, залежно від якого виділяють два види цього впливу: прямий і непрямий;

– активна діяльність усіх органів державного управління України у сфері лібералізації підприємницької діяльності, реалізації програм підтримки малого підприємництва.

Діяльність суб'єктів малого підприємництва в багатьох випадках залежить від дій державних органів виконавчої влади. Без спеціальних заходів державної підтримки розвиток малого підприємництва неможливий. Проте державна підтримка малого підприємництва стримується макроекономічними умовами.

До головних проблем, які стримують розвиток малого бізнесу, належать недосконалість системи оподаткування, нестабільність бюджетного фінансування державної й регіональних програм підтримки бізнесу.

У **другому розділі** – *«Детермінанти запровадження високих технологій у корпоративному підприємстві та напрями його лібералізації»* – проведено порівняльний аналіз науково-методичних підходів до розвитку підприємництва та визначення високих технологій; досліджено організаційно-економічні чинники лібералізації високотехнологічного корпоративного підприємництва; визначено проблеми розвитку високотехнологічного корпоративного підприємництва.

Високі технології є основою виробництва товарів та послуг, що несуть із собою значну частку наукоємних витрат і засновані на інтеграції виробництва та підприємств у систему економіки знань.

Визначено, що класифікація високих технологій – справа не лише науковців, а й міжнародних організацій, що регулюють процеси міжнародної торгівлі та трансферу технологій. Перелік високих технологій постійно змінюється, що зумовлено появою нових сфер економіки, нових видів товарів та послуг та змінами в наукомісткості окремих товарів і послуг. Найбільш популярною для використання в світ та в Україні є класифікація високих технологій ОЕСР. Вона є основою для створення нормативних документів у сфері високотехнологічного підприємництва. Достатньо повною та сучасною є система визначення переліку високих технологій, що запропонована в ЄС. У зв'язку з тим, що Україна наближається до ЄС за рівнем структуризації виробництв та послуг, дослідження методик визначення рівня технології ЄС є пріоритетним науковим завданням.

Міжнародні нормативні документи, що визначають особливості розвитку сфери підприємництва, враховують інноваційність і технологічність сучасної економіки як чинник розвитку підприємництва. Зокрема, Європейська хартія розвитку малого підприємництва як один з принципів визначає розуміння цінності знань і гнучкості в умовах нової економіки, що є безпосереднім втіленням технологічних підходів у розвиток підприємництва.

Чинники лібералізації високотехнологічного підприємництва поділено на категорії за змістом та охопленням економічної сфери. До першої категорії належать традиційні важелі ринкової економіки, які теоретично обґрунтовані А. Смітом. До другої – засоби державного регулювання економіки. Такі засоби стимулювали розвиток високих технологій, перш за все, у військовій сфері, а потім ці технології були перенесені в цивільну площину. Найбільш яскравим прикладом такої трансформації є зародження Інтернету. До третьої категорії чинників належать інтернаціоналізація економічного життя, процеси економічної глобалізація, які становляться для нашої країни основу таких негативних факторів, як інтелектуальна міграція та «відплив мізків». До четвертої категорії чинників входять комерціалізація науки й освіти. Підприємницькі, корпоративні структури, інституційні установи, що працюють на ринку високих технологій, пропонують на теперішній час великі можливості щодо участі науковців у грантових проєктах, конкурсах стартапів, челенджах, хакатонах та інших формах виявлення творчих здібностей і продажу наукового продукту. До п'ятої категорії чинників лібералізації високотехнологічного підприємництва зараховано нові організаційно-правові форми співпраці університетів і підприємницьких структур, зокрема, діяльність інжинірингових шкіл, таких як Noosphere Engineering School (табл. 2).

Таблиця 2

Заходи Noosphere Engineering School та кількість їх учасників у 2017 р.

№	Програми і проєкти Noosphere Engineering School	К-сть учасників	№	Заходи, що були організовані Noosphere Engineering School	К-сть учасників
1	Проєкти у сфері робототехніки	22	1	Заходи в школах та ліцеях	480
2	Проєкти у сфері програмування та дизайну	9	2	Заходи в ДНУ імені В. Лазаряна	360
3	Програма «Програмування на javascript»	16	3	Заходи в ДНУ імені О. Гончара	450
4	Програма «Проєктування в системі Solid Works»	65	4	Заходи в коледжах	320
5	Програма «Мікроконтролерні пристрої»	25	5	Інші університети та Дні кар'єри	280
6	Програма «Розробка на javascript»	20	6	Хакатони	150
7	Програма «Система кінцево-елементного аналізу ANSYS»	32	7	Best RoboFest (учасники, волонтери)	231
8	Програма «Проєктування вузлів та агрегатів ракет та супутників»	32	8	Copter Race (учасники, волонтери)	62
			9	Практики студентів в підрозділах Асоціація Noosphere	160
	Всього	221		Всього	2898

Аналізуючи форми отримання фінансування на проєкти, можна виділити такі: фінансування з бюджету корпорації; грантова форма отримання коштів; форма фінансування шляхом підтримки діяльності інжинірингових шкіл; підтримка

діяльності spin-out компаній, що створенні спільно науково-освітніми установами й підприємницькими структурами для реалізації високотехнологічних проєктів; підтримка діяльності start-up компаній, що створенні спільно науково-освітніми установами та підприємницькими структурами для реалізації високотехнологічних проєктів на основі пропозицій творчих колективів.

У корпоративних структурах значну увагу приділяють розвитку системи фінансування високотехнологічного підприємництва шляхом підтримки start-up компаній. З метою виявлення ідей, що можуть бути покладені в основу розвитку таких компаній, організовують щорічні конкурси стартапів. Конкурс стартапів Vernadsky Challenge у 2018 р. виявився найбільш потужним за охопленням аудиторії та якістю наданих проєктів в Україні.

Вирішення, перш за все, економічних та управлінських питань організації системи функціонування підприємництва в країні є резервом розвитку економіки. Державі необхідно продовжувати політику щодо підтримки та розвитку галузей, що входять до групи високих технологій. Водночас експерти вважають, що здобуття якісної конкурентної освіти у сфері сучасних технологій є проблемою. Дійсно великою проблемою є відсутність значного припливу інвестиційних ресурсів в економіку України, зокрема у сферу високотехнологічного підприємництва, що й було відзначено експертами. Доволі очікуваним виявилось неприйняття експертами чинника «Недостатній рівень оплати праці у сфері високих технологій» як важливого. Дійсно, у сфері високих технологій, які виходять на експортні позиції міжнародних ринків, оплата праці є конкурентною. Особливо це стосується сфери інформаційної діяльності. Тісно пов'язані між собою чинники захисту прав інтелектуальної власності та комерціалізації освіти експерти сприймають як головні, і це є ознакою інтеграції України в світове технологічне середовище, що зумовлено вимогами інтеграції економіки України та ЄС. При цьому відзначені як не дуже вагомні проблеми, що пов'язані з поточною діяльністю ЗВО України.

Експерти доволі високо оцінювали всі запропоновані позиції, але обирали відповіді, що пов'язані з внутрішніми можливостями економіки розвивати високотехнологічне підприємництво. Питання, на які експерти відповідали не так позитивно, стосувалися переважно коопераційних заходів, у тому числі з іноземними партнерами.

У **третьому розділі** – *«Напрями вдосконалення системи управління у високотехнологічних корпоративних структурах»* – запропоновано напрями трансформації системи управління високотехнологічними корпораціями на основі впровадження Стратегії розвитку сфери інформаційної діяльності на період до 2030 р.; сформовано нові підходи до системи управління в структурах високотехнологічного бізнесу; визначено напрями розвитку високотехнологічних підприємницьких структур сфери ІТ-технологій на основі доступу в мережі Інтернет.

Реалізація Стратегії інноваційного розвитку України безпосередньо вплине на формування та розвиток високотехнологічного підприємництва в Україні (табл. 3).

Формулювання стратегічних компонентів в ієрархії пріоритетних намірів сучасних аерокосмічних компаній

Найменування компанії	Елементи ієрархії стратегічних цінностей
Boeing США, Чикаго	<p>«Наше бачення: Люди працюють разом як глобальне підприємство задля лідерства аерокосмічної промисловості. Як ми досягнемо цього? Діємо як Єдиний Boeing. Доставляємо споживчу вартість. Керуємо інноваціями. Паливне зростання через продуктивність. Система важелів глобальної сили.</p> <p>Наші цінності: цілісність, якість, безпека, різноманітність і включення, довіра та повага, корпоративне громадянство, успіх акціонерів»</p>
Lockheed Martin Corporation США, Бетесда (Меріленд)	<p>«Наша місія: Ми вирішуємо комплекс викликів, просуваємо наукові відкриття та доставляємо інноваційні рішення для допомоги нашим споживачам підтримувати безпеку людей і забезпечуємо їм суттєві послуги.</p> <p>Наше бачення: Бути глобальним лідером у підтримці наших споживачів для посилення глобальної безпеки, доставляти послуги громадянам, та просувати наукові відкриття.</p> <p>Наші цінності: робити те, що правильно; поважати інших; виконувати із високою майстерністю»</p>
SpaceX США, Хоторн (Каліфорнія)	<p>Місія: «Компанія була створена, ... щоб революціонізувати космічну технологію, з кінцевою метою надання можливості людям жити на інших планетах... SpaceX була заснована із вірою, що майбутнє, де людство поза дослідженням зірок, є по суті більш хвилюючим, ніж будь-що, де нас немає. Сьогодні SpaceX активно розвиває технології, щоб зробити це можливим із кінцевою метою людського життя на Марсі»</p>
Асоціація Noosphere США, Україна, Пало-Альто, Дніпро	<p>Місія Ноосфери – «сприяти відкриттю знань, використанню та обміну знаннями та підвищенню наукового інтересу. Ми прагнемо об'єднати вчених та дослідників з метою просування науки та технологій у бізнес-середовищі у світовому масштабі».</p> <p>Філософія Ноосфери базується на теорії Володимира Вернадського, який визначив ноосферу як «сферу людської думки». «Наша мета – використовувати знання наших зусиль і використовувати це в усіх операціях»</p>
Firefly Aerospace Inc США, Україна, Остін (Техас), Дніпро	<p>Команда Firefly задовольняє потреби ринку у доступі до космосу різними засобами за допомогою «найпростішого / найшвидшого» підходу до вибору технології.</p> <p>Головна мета. Компанія забезпечує економічний та зручний доступ до місця (посадки, точці на орбіті) для невеликих корисних навантажень за рахунок проектування, виготовлення й експлуатації надійних ракет-носіїв.</p> <p>Стратегія. Системи ракет-носіїв Firefly використовують комерційні компоненти, щоб знизити ризик, максимізувати надійність і мінімізувати час розробки</p>
ДП «Виробниче об'єднання Південний машинобудівний завод ім. О. М. Макарова» Україна, Дніпро	<p>Завдання. Основним завданням підприємства є задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробництва, наукових досліджень, торгівлі, інших видів господарської діяльності.</p> <p>Стратегія. Проводячи політику вдосконалення та інновацій, підприємство продовжує створювати нові технології й розширювати номенклатуру продукції, що випускається. Південмаш зацікавлений у розширенні співробітництва з учасниками міжнародних космічних та інших програм, здійснює зовнішньоекономічну діяльність у 23 країнах, проводить постійний пошук партнерів і готовий розглянути ділові пропозиції щодо співпраці і партнерства</p>
ДП «КБ «Південне» Україна, Дніпро	<p>Місія: «Зберігши і розширивши наш досвід, надамо державі і світовій спільноті нові зразки техніки для дослідження і освоєння космосу з метою підвищення рівня життя, пізнання Всесвіту і збереження миру на Землі.</p> <p>Головна мета підприємства: забезпечення високого рівня конкурентоспроможності та економічної ефективності всіх напрямів діяльності в довгостроковому періоді.</p> <p>Стратегія: використання наявного потенціалу галузі й залучення державної підтримки для досягнення максимального економічного ефекту від маркетингу РКТ на світовому космічному ринку шляхом утворення міжнародних стратегічних альянсів і спрямування залучених коштів на всебічну модернізацію, технологічне оновлення та інноваційний розвиток»</p>

Проведене зіставлення основних положень Стратегії розвитку сфери інформаційної діяльності на період до 2030 р. та цілеустановчих тез найбільш потужних високотехнологічних корпорацій світу доводить тотожність цих положень. У тезах діяльності провідних корпорацій світу чіткіше виявляються наміри інтеграції наукових досліджень у глобальному вимірі, спрямованість їх діяльності на потреби людства, необхідність запровадження кращого міжнародного досвіду та сукупного світового інтелекту.

Стратегією передбачено формування інституційних умов та організаційних механізмів здійснення й розвитку високотехнологічного бізнесу шляхом імплементації кращих іноземних практик, зокрема функціонування системи відбору кращих ідей на конкурсах стартапів, діяльності інжинірингових шкіл, бізнес-інкубаторів та регіональних механізмів активізації інноваційної творчості на основі створення ІТ-кластерів та інших інноваційних видів кластерів, формування наукових парків та інших інноваційних структур.

У ході соціологічного дослідження визначено, що необхідна найбільша підтримка корпораціями випуску високотехнологічної продукції на початкових етапах її створення, але в умовах науково-творчої групи, яка вже сформована. Таким чином, високотехнологічні підприємницькі структури запрошують на конкурси стартапів вже готові групи зі складів кафедр, лабораторій, інжинірингових шкіл, де на конкурсних умовах, прозоро вирішують питання про доцільність фінансування. Створення таких ініціативних творчих груп – спільне завдання університетів та підприємців.

Сучасні підприємства всіх напрямів діяльності працюють в інформаційному середовищі. Діяльність кожного підприємства, зокрема ІТ-підприємства, залежить від умов, що створені для розвитку ІТ-середовища. У дисертації простежено взаємозв'язок між розвитком підприємництва та інформаційного середовища (табл. 4).

Таблиця 4

Виявлення кореляційної залежності між кількістю підприємств в інформаційному й комунікаційному просторі та наданням послуг у сфері мобільного зв'язку, супутникового зв'язку, інтернет-послуг

Галузі	Кількість суб'єктів господарювання у сфері інформації та телекомунікації	Рухомий (мобільний) зв'язок	Супутниковий зв'язок	Інтернет-послуги
Кількість суб'єктів господарювання у сфері інформації та телекомунікації	1			
Рухомий (мобільний) зв'язок	0,884055	1		
Супутниковий зв'язок	0,843426	0,891691	1	
Інтернет-послуги	0,886366	0,921428	0,950547	1

Види інформаційних технологій, які застосовує ІТ-корпорація, також впливають на форму її організації. Крім того, важливе значення для процесу

розвитку підприємницьких високотехнологічних структур мають такі фактори, як розповсюдження інтернету. Без нього неможливо уявити функціонування ІТ-корпорації, або будь-якого виду ІТ бізнесу в цій місцевості. Крім того, сьогодні по всій території України набуває поширення рухомий мобільний зв'язок, який також є важливою умовою розповсюдження інтернету. У місцевостях, де надання рухомого мобільного зв'язку є проблематичним, єдиною можливістю отримання інтернет-трафіку є супутниковий зв'язок. Незважаючи на високу вартість супутникового зв'язку, він є надійним та гарантованим способом отримання доступу до інтернету. Особливо поширення супутникового інтернет-зв'язку має свої переваги в умовах цифрової асиметрії.

Попарна кореляція показників кількості наданих інтернет-послуг, розвитку рухомого інтернету, розвитку супутникового зв'язку показує, що кожен із цих факторів позитивно впливає на активність процесу розвитку підприємницьких ІТ-структур. Найбільш тісний зв'язок виявлено між наданням інтернет-послуг та розвитком підприємницьких структур в ІТ-сфері (рис. 2).

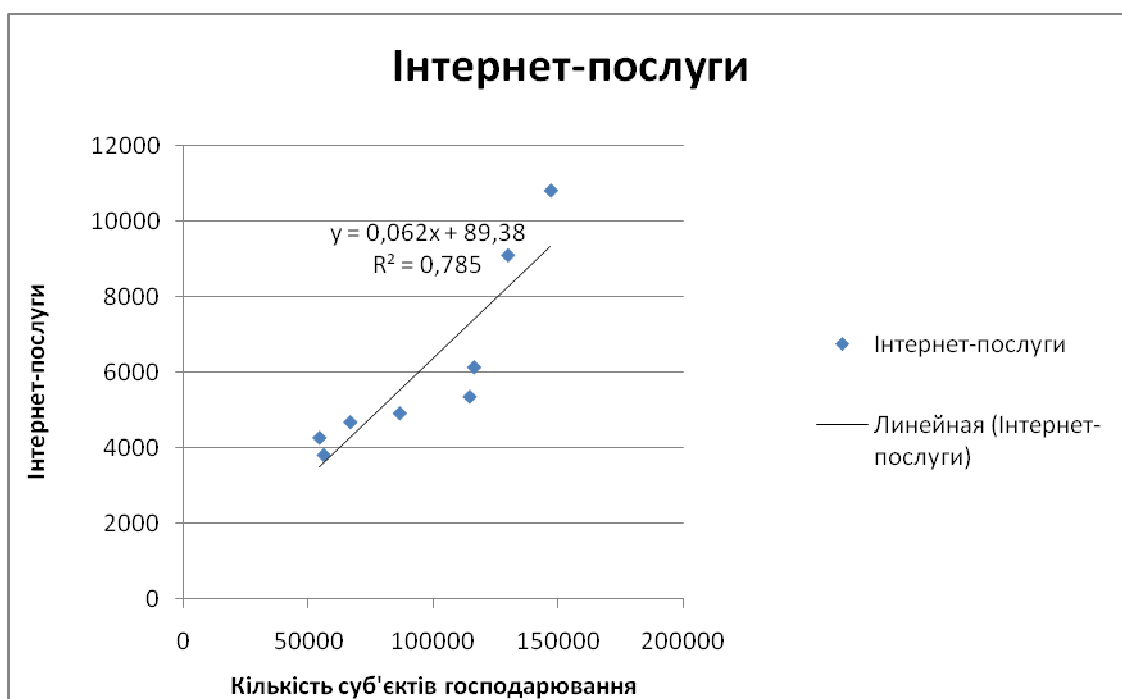

Рис. 2. Поле кореляції між інтернет-послугами та кількістю суб'єктів господарювання у сфері інформації й телекомунікації

Це доводить, що на державному рівні є можливість централізовано впливати на розвиток ІТ-підприємництва не лише шляхом удосконалення законодавства, прийняття нормативних актів у сфері розвитку ІТ-підприємництва, розгалуження системи фахівців, що працюють в ІТ-корпораціях, а й створюючи умови технічного характеру, які надають можливість бізнесу бути конкурентоспроможним на світовому ринку ІТ-послуг.

Множинний кореляційно-регресійний аналіз показників кількості наданих інтернет-послуг, розвитку рухомого інтернету, розвитку супутникового зв'язку також доводить значний вплив цих факторів на розвиток ІТ-підприємництва в Україні.

ВИСНОВКИ

У дисертації вирішено актуальне наукове завдання щодо лібералізації підприємницької діяльності у сфері високотехнологічного корпоративного підприємництва. Основні висновки та наукові результати, отримані під час дослідження, полягають у такому.

1. Вивчення теоретичних основи інституційного забезпечення лібералізації економіки та підприємницької діяльності надало змогу сформулювати авторське визначення лібералізації підприємницької діяльності, яке більш повно характеризує цю економічну категорію, а саме: лібералізація підприємницької діяльності – процес розширення свободи економічної діяльності всіх суб'єктів господарювання будь-якої форми власності, зняття або зменшення політичних, юридичних і адміністративних обмежень приватної ініціативи в межах створених державою інституційних умов. Таке визначення має свої переваги перед традиційними, що застосовують у науковій та навчальній літературі. По-перше, воно має широку сферу застосування – для всіх форм власності та всіх суб'єктів господарювання; по-друге, враховує політичні, юридичні, управлінські впливи; по-третє, не базується на сентенціях, які мають на меті обмеження, тиск, надмірне регулювання, надмірне адміністрування; по-четверте, усю законодавчу, адміністративну сферу, вплив зовнішнього середовища, вплив суспільства сконцентровано подано як створення інституційних умов.

2. Визначення основ державного регулювання та підтримки лібералізації підприємницької діяльності надало змогу зробити висновок, що серед органів державного управління, які останнім часом активно працювали над вирішенням питання підтримки малого та середнього бізнесу й ухвалювали відповідні документи, необхідно виділити такі: Міністерство аграрної політики та продовольства України, Державну службу зайнятості України, Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, Антимонопольний комітет України.

3. Розкриття сутності та напрямів трансформації підприємницької діяльності в корпоративну високотехнологічну форму надало змогу зробити висновок, що епоха постіндустріального переходу потребує активної діяльності на ринку великих високотехнологічних корпорацій, які мають фінансові можливості для придбання стартапів, міжнародної конкуренції на ринку високих технологій, конкуренції за державні космічні, військові замовлення з іншими корпораціями. Постіндустріальний перехід та економічна система країн – анклавів постіндустріального суспільства надають змогу розвиватися й дрібним підприємцям, що працюють у сферах аутсорсингу як фрилансери й найчастіше з використанням можливостей інформаційних технологій та комунікативних систем. Діяльність таких підприємців тим чи іншим чином пов'язана з великими корпораціями.

4. Порівняльний аналіз науково-методичних підходів до розвитку підприємництва та визначення високих технологій засвідчив, що європейська структура галузей, у яких присутні високі технології, відрізняється від структури галузей країн ОЕСР. Відомо, що в провідних країнах Європи мають пріоритет, на відміну від інших країн ОЕСР, такі сфери, як швидкісний залізничний транспорт, який практично не розвивається в США, Канаді, Мексиці, Австралії, Туреччині; атомна енергетика, проти розвитку якої виступають енергетичні корпорації США.

Одним з пріоритетів соціально-економічного розвитку країн Європи є охорона довкілля та спрямування нових технологій на ощадливе природокористування. Ці акценти значно менше розставляють у США. Наприклад, США не підписали Кіотського протоколу та вийшли зі складу підписантів Паризької Угоди. У багатьох напрямках країни ОЕСР (передусім США) і європейські країни є економічними конкурентами. Це стосується аерокосмічної галузі, літакобудування, інформації та комунікацій, що виявляється іноді в значних торговельних війнах. Саме тому перелік високотехнологічних галузей у Європі відрізняється від переліку ОЕСР.

5. Аналіз організаційно-економічних чинників лібералізації високотехнологічного підприємництва надав змогу поділити чинники лібералізації високотехнологічного підприємництва на категорії за змістом та охопленням економічної сфери. До першої категорії належать традиційні важелі ринкової економіки, теоретично обґрунтовані А. Смітом. До другої – засоби державного регулювання економіки, що стимулювали розвиток високих технологій, перш за все, у військовій сфері, а потім були перенесені в цивільну площину. Найбільш яскравим прикладом такої трансформації є зародження інтернету. До третьої категорії чинників включено інтернаціоналізацію економічного життя, процеси економічної глобалізації, які стають для нашої країни основою таких негативних факторів, як інтелектуальна міграція та «відплив мізків». До четвертої категорії чинників зараховано комерціалізацію науки й освіти. Підприємницькі, корпоративні структури, інституційні установи, що працюють на ринку високих технологій, пропонують на теперішній час великі можливості щодо участі науковців у грантових проєктах, конкурсах стартапів, челенджах, хакатонах та інших формах виявлення творчих здібностей та продажу наукового продукту. До п'ятої категорії чинників лібералізації високотехнологічного підприємництва належать нові організаційно-правові форми співпраці університетів й підприємницьких структур.

6. Результати дослідження головних проблем розвитку високотехнологічного підприємництва та його лібералізації в Україні довели, що перспективи розвитку високотехнологічного бізнесу в Україні пов'язані переважно або з модернізацією системи управління й функціонування старих державних високотехнологічних підприємств, у яких уже досягнуто відповідний рівень концентрації кадрів і технологій, або зі створенням принципово нових високотехнологічних підприємницьких структур, особливо у сфері ІТ-технологій.

7. Визначення напрямів розвитку високотехнологічного підприємництва на основі впровадження Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 р. надало змогу встановити, що Стратегією передбачено формування інституційних умов та організаційних механізмів здійснення та розвитку високотехнологічного бізнесу за рахунок імплементації кращих іноземних практик, зокрема функціонування системи відбору кращих ідей на конкурсах стартапів, діяльності інжинірингових шкіл, бізнес-інкубаторів і регіональних механізмів активізації інноваційної творчості на основі створення ІТ-кластерів та інших інноваційних видів кластерів, формування наукових парків та інших інноваційних структур. Проведене зіставлення основних положень Стратегії та цілеустановчих тез найбільш потужних високотехнологічних корпорацій світу доводить тотожність цих

положень, однак у тезах щодо діяльності провідних корпорацій світу чіткіше виявляються наміри щодо інтеграції наукових досліджень у глобальному вимірі, спрямованості їх діяльності на потреби людства, необхідність запровадження кращого міжнародного досвіду й сукупного світового інтелекту.

8. Рекомендації щодо формування нових підходів до менеджменту в управлінських структурах високотехнологічного бізнесу містять такі положення: найбільша необхідність підтримки корпорацією випуску високотехнологічної продукції виникає на початкових етапах її створення, але в умовах науково-творчої групи яка вже сформована. Високотехнологічні підприємницькі структури й запрошують на конкурси стартапів вже готові групи зі складів кафедр, лабораторій, інжинірингових шкіл, де на конкурсних умовах, прозоро вирішують питання про доцільність фінансування. Створення таких ініціативних творчих груп – спільне завдання університетів та підприємців.

9. Виявлення тенденцій розвитку високотехнологічних підприємницьких структур сфери ІТ-технологій на основі вільного доступу в інформаційні мережі довело, що види інформаційних технологій, які застосовує ІТ-корпорація, впливають на форму її організації. Крім того, велике значення для процесу розвитку підприємницьких високотехнологічних структур має такий фактор, як розповсюдження інтернету. У місцевостях, де надання рухомого мобільного зв'язку є проблематичним, єдиною можливістю отримання інтернет-трафіку є супутниковий зв'язок. Незважаючи на високу вартість супутникового зв'язку, він є надійним та гарантованим способом отримання інтернету. Поширення супутникового інтернет-зв'язку має свої переваги в умовах цифрової асиметрії.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографія

1. Сазонець І. Л., Саленко А. С. Детермінанти лібералізації високотехнологічного підприємництва в умовах постіндустріального переходу : монографія. Рівне : Волинські обереги, 2019. 184 с. *Внесок здобувача: обґрунтовано теоретичні основи лібералізації високотехнологічного підприємництва та проведено аналіз результатів опитування експертів. (10,23 д. а.)*

Статті в наукових фахових виданнях України

2. Сазонець І. Л., Саленко А. С. Постіндустріальний перехід та еволюція корпоративного високотехнологічного підприємництва. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. Рівне, 2018. № 2(82). С. 212–221. *Внесок здобувача: розроблено нові підходи до класифікації традиційного, корпоративного та високотехнологічного підприємництва. (0,8 д. а.)*

3. Сазонець І. Л., Саленко А. С. Сутність та трансформація основних форм підприємницької діяльності. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. Рівне, 2018. № 3 (83). С. 197–205. *Внесок здобувача: розроблено теоретичні підходи до виявлення чинників процесу лібералізації підприємницької діяльності. (0,8 д. а.)*

4. Сазонець І. Л., Саленко А. С. Інституційні основи державної підтримки лібералізації підприємницької діяльності. *Економіка та держава*. 2019. № 1.

С. 23–26. *Внесок здобувача: розроблено нові підходи до створення інституційних основ державної підтримки лібералізації підприємницької. (0,8 д. а.)*

5. Саленко А. С. Напрями розвитку високотехнологічного корпоративного підприємництва в Україні. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. Рівне, 2019. № 2(86). С. 127–140. (0,7 д. а.)

6. Саленко А. С. Організаційно-економічні чинники лібералізації високотехнологічного корпоративного підприємництва. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. Рівне, 2019. № 3(87). С. 199–206. (0,7 д. а.)

Стаття в іноземному виданні

7. Саленко А. С. Аналіз організаційно-економічних чинників лібералізації високотехнологічного корпоративного підприємництва. *Nauka i studia*. 2020. № 1 (203). С. 4–22. (0,7 д. а.)

Статті в інших виданнях

8. Саленко А. С. Регуляторний вплив держави та інституційне забезпечення лібералізації економіки та підприємницької діяльності. *Стратегія і тактика державного управління*. Рівне, 2018. № 1–2. С. 41–53. (0,7 д. а.)

9. Саленко А. С. Вдосконалення системи державного управління в контексті лібералізації підприємницької діяльності. *Стратегія і тактика державного управління*. Рівне, 2017. № 1–2. С. 21–25. (0,7 д. а.)

10. Саленко А. С. Науково-методичні підходи до визначення виробництв як високотехнологічних країнами світу та міжнародними організаціями. *Стратегія і тактика державного управління*. Рівне, 2019. № 1–2. С. 26–31. (0,7 д. а.)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

11. Саленко А. С. Форми та заходи державної підтримки розвитку підприємництва. *Децентралізація влади, проведення реформ в Україні. Сучасний стан та проблеми підготовки кадрів для об'єднаних територіальних громад* : тези доп. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 14 груд. 2018 р.). Рівне, 2018. С. 173–174. (0,3 д. а.)

12. Сазонець І. Л., Саленко А. С. Напрямки наукових досліджень чинників економічної безпеки підприємницької діяльності. *Теорія та практика менеджменту безпеки* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 14 трав. 2019 р.). Луцьк, 2019. С. 80–82. *Внесок здобувача: запропоновано інтеграційні підходи у процесі забезпечення економічної безпеки. (0,4 д. а.)*

13. Сазонець І. Л., Саленко А. С. Розвиток інжинірингових ІТ-шкіл університетів України в умовах економіки постіндустріального переходу. *Інноваційні технології в освіті* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 9–11 трав. 2019 р.). Івано-Франківськ, 2019. С. 213–214. *Внесок здобувача: визначено роль інжинірингових шкіл на інноваційні технології в освіті. (0,4 д. а.)*

14. Сазонець І. Л., Саленко А. С. Основні завдання інжинірингових шкіл у підготовці кадрів для ІТ-бізнесу. *Університет і школа: перспективи співпраці* :

матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 11–12 квіт. 2019 р.). Рівне, 2019. С. 49–51. *Внесок здобувача: визначено функції та завдання інжинірингових шкіл у підготовці IT-фахівців. (0,4 д. а.)*

15. Сазонець І. Л., Саленко А. С. Система та проблеми розвитку підприємництва в Україні. *Економіка і менеджмент 2019: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку*: зб. наук. пр. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 18–19 квітня 2019 р.). Дніпро, 2019. Т. 2. С. 81–83. *Внесок здобувача: розкрито сутність підприємницької діяльності. (0,4 д. а.)*

16. Сазонець І. Л., Саленко А. С. Інжинірингові школи у системі професійної освіти фахівців IT-бізнесу. *Сучасні тенденції розвитку лінгвістики та лінгводидактики*: матеріали II Міжвуз. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 15 трав. 2019 р.). Рівне, 2019. С. 127–130. *Внесок здобувача: розкрито сутність інтеграції інжинірингових шкіл у систему професійної освіти. (0,4 д. а.)*

АНОТАЦІЯ

Саленко А. С. Формування системи лібералізації високотехнологічного корпоративного підприємництва. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2020.

У дисертації розкрито теоретичні основи інституційного забезпечення лібералізації економіки та підприємницької діяльності, основи державного регулювання й підтримки лібералізації підприємницької діяльності, сутність і трансформацію підприємницької діяльності в корпоративну високотехнологічну форму.

Проведено порівняльний аналіз науково-методичних підходів до розвитку підприємництва та визначення високих технологій, проаналізовано організаційно-економічні чинники лібералізації високотехнологічного корпоративного підприємництва; визначено проблеми розвитку високотехнологічного корпоративного підприємництва.

Запропоновано напрями трансформації системи управління високотехнологічними корпораціями на основі впровадження Стратегії розвитку сфери інформаційної діяльності на період до 2030 р.; сформовано нові підходи до системи управління в структурах високотехнологічного бізнесу; визначено напрями розвитку високотехнологічних підприємницьких структур сфери IT-технологій на основі доступу в мережі Інтернет.

Ключові слова: лібералізація, високотехнологічне підприємництво, інституційні проблеми, стартапи, інжинірингові школи, експерти, напрями, стратегія.

АННОТАЦИЯ

**Саленко А. С. Формирование направлений либерализации
высокотехнологичного корпоративного предпринимательства. –**
Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (за видами деятельности). – Классический приватный университет, Запорожье, 2020.

В диссертации раскрыты теоретические основы институционального обеспечения либерализации экономики и предпринимательской деятельности, основы государственного регулирования и поддержки либерализации предпринимательской деятельности, сущность и трансформация предпринимательской деятельности в корпоративную высокотехнологичную форму.

Проведен сравнительный анализ научно-методических подходов к развитию предпринимательства и определения высоких технологий; проанализированы организационно-экономические факторы либерализации высокотехнологичного корпоративного предпринимательства; определены проблемы развития высокотехнологичного корпоративного предпринимательства.

Предложены направления трансформации системы управления высокотехнологичными корпорациями на основе внедрения Стратегии развития сферы информационной деятельности на период до 2030 г.; сформированы новые подходы к системе управления в структурах высокотехнологичного бизнеса; определены направления развития высокотехнологичных предпринимательских структур сферы ИТ-технологий на основе доступа в сети Интернет.

Ключевые слова: либерализация, высокотехнологичное предпринимательство, институциональные проблемы, стартапы, инжиниринговые школы, эксперты, направления, стратегия.

SUMMARY

Salenko A. Formation of trends of liberalization of high-tech corporate enterprise. – Qualified scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Economics, specialty 08.00.04 – Economics and Enterprise Management (by the types of economic activity). – Classic Private University, Zaporizhzhia, 2020.

In the dissertation the theoretical bases of institutional support of liberalization of economy and business activity, bases of state regulation and support of liberalization of business activity, essence and transformation of business activity into corporate high – tech form are revealed. The main prerequisites for creating the institutional foundations of state support for business liberalization in our country are the following: economic growth through the activation of entrepreneurial activity and the use of effective mechanisms to transform this activity and social expectations of business entities into effectively operating entrepreneurial structures; formation of such bases on modern methodological approaches and thorough theoretical research that will allow to form an effective system of state regulation of development and liberalization of business activity; formation of the system of development and liberalization of entrepreneurial activity, which is based on and elements of global,

institutional, state regulation; the use of various forms of state support for small business, which can be classified by the nature of the state's influence on the activity of small enterprises, depending on which distinguish two types of this influence: direct and indirect; active activity of all bodies of state administration of Ukraine in the sphere of liberalization of business activity, implementation of programs of support of small business.

The comparative analysis of scientific and methodological approaches to the development of entrepreneurship and determination of high technologies, the analysis of organizational and economic factors of liberalization of high-tech corporate entrepreneurship, the problems of development of high-tech corporate entrepreneurship are conducted. The following forms of project financing were identified: financing from the corporate budget, grant form of funding, form of financing by supporting the activities of engineering schools, supporting the activity of spin – out companies, jointly established by scientific and educational institutions and business structures for the implementation of high-tech projects, support activities. start-up companies created jointly by scientific-educational institutions and business structures for the implementation of high-tech projects based on and offers creative teams.

It is determined that in corporate structures considerable attention is paid to the development of the system of financing high-tech entrepreneurship by supporting start-up companies. In order to identify ideas that may underpin the development of such companies, annual startup competitions are held. The work of the Vernadsky Challenge startup competition, which took place in 2018 and was found to be the most powerful in terms of audience reach and quality of the projects submitted in Ukraine, is analyzed.

In the dissertation the directions of transformation of management system of high-tech corporations on the basis of implementation of Strategy of development of sphere of information activity for the period till 2030 are proposed, new approaches to the system of management in structures of high-tech business are formed, directions of development of high-tech entrepreneurial structures of sphere of IT-technologies are determined on the basis of.

Comparison of the main provisions of the Strategy for development of the sphere of information activity for the period up to 2030 and the whole of the founding theses of the most powerful high-tech corporations of the world proves the identity of these provisions. It should be noted that in the theses of the leading corporations of the world, the intentions to integrate scientific research in the global dimension, the focus of their activity on the needs of humanity, the need to introduce better international experience and global world intelligence are more clearly expressed.

The types of information technology used by an IT corporation also affect the form of its organization. In addition, factors such as the proliferation of the Internet are of great importance for the process of developing enterprise high-tech structures. The pairwise correlation of indicators of the amount of Internet services provided, the development of mobile Internet, the development of satellite communication shows that each of these factors positively influences the activity of the process of development of enterprise IT structures. The closest connection is found between the provision of Internet services and the development of business structures in the IT sphere.

Key words: liberalization, high-tech entrepreneurship, institutional problems, start-ups, engineering schools, experts, directions, strategy.

САЛЕНКО АНДРІЙ СЕРГІЙОВИЧ

**ФОРМУВАННЯ НАПРЯМІВ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ
ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОГО КОРПОРАТИВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Підписано до друку 12.10.2020.

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Цифровий друк. Гарнітура Times.

Умовн.-друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9. Наклад 150 пр. Зам. № 29-2020/21АБ.

Видавець та виготовлювач
Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70Б

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 3321 від 25.11.2008